

b. *being well-technologized in forming teachers' competence in working out and using innovative pedagogical techniques;*

c. *having results in teachers training to applying innovative pedagogical technologies and their assessment.*

Forming the readiness of teachers-organizers to innovative activity is a process which gives a specialist the possibility to develop his value scale, humane orientation, understanding the technology of solving professional and pedagogical problems, his interpreting the results of pedagogical innovations, working out the criteria of their analysis and assessment.

Key words: *readiness, the readiness structure, specialist readiness components, professional activity, teacher-organizer, innovations, innovative activity.*

УДК 373.5.016:004.738.5

М. М. Ястребов

приватна школа «Чарівний світ», м.Полтава

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ ВИКОРИСТОВУВАТИ ВЕБ-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОМУ НАВЧАННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті охарактеризовано перебіг і результати експериментальної перевірки ефективності методики навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів, що є системою, яка функціонально поєднує наступні компоненти: цільовий, стимулятивно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, технологічний, оціночно-результативний. Описано реалізацію навчально-дослідницької програми використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів, що поєднувала такі етапи: підготовчий; інформувальний; консультативно-тренінговий; функціональний; підсумково-мотивуючий. Представлено результати педагогічного експерименту.

Ключові слова: *методика, вчителі початкових класів, веб-орієнтовані технології, здоров'язбережувальне навчання, педагогічний експеримент.*

Постановка проблеми. Використання веб-орієнтованих технологій для поширення здорового способу життя, здоров'язбережувальних знань має ґрунтуватися на розвитку в усіх суб'єктів навчально-виховного процесу позитивного ставлення до ідеї поєднання інформаційно-комунікаційних і здоров'язбережувальних технологій у навчанні учнів початкової школи.

Вивчення зарубіжного досвіду використання веб-орієнтованих технологій в організації здоров'язбережувальної освіти засвідчило появу наприкінці ХХ ст. та стрімкий розвиток у ХХІ столітті феномену конвергенції цифрової революції з охороною здоров'я та навчанням упродовж життя, що увиразнилось у функціонуванні соціальних програм із використанням цифрових технологій для збереження здоров'я людей. Залежно від веб-платформи, що лежить в основі використання веб-орієнтованих технологій для здоров'язбереження розрізняють такі програми: «Здоров'я 2.0», «Здоров'я 3.0», «Здоров'я 4.0».

Реалізація ідей про використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальній сфері набуває особливої актуальності для України,

одним зі стратегічних напрямів розвитку якої є удосконалення системи охорони здоров'я, становлення й поширення здорового способу життя.

У Законі України «Про загальну середню освіту» наголошується, що одним із завдань загальної середньої освіти є виховання в учнів свідомого ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів. Здоров'язбережувальна компетентність учнів початкової школи визначена Державним стандартом початкової загальної освіти як ключова, а її формування має здійснюватися на міжпредметному рівні за допомогою предметних компетентностей з урахуванням специфіки предметів і пізнавальних можливостей учнів початкових класів.

Одним із шляхів розв'язання окреслених завдань є використання веб-орієнтованих технологій для підтримки здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів. За такого підходу активізуються знання й уміння учнів набуті під час вивчення різних дисциплін і зокрема, «Інформатика», «Основи здоров'я» та «Фізична культура».

Важливість здійснення дослідження проблеми використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальному навчанні зумовлена наявністю високого педагогічного потенціалу технологій, що надає можливість всім суб'єктам навчального процесу (учням, педагогам, батькам) стати дослідниками та творцями здоров'язбережувальних знань, а також координувати дії щодо організації здоров'язбережувального навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми збереження здоров'я учнів початкових класів у сучасних умовах висвітлено в наукових працях таких учених, як: Е. Вільчковський [2], С. Дубогай [3], С. Дудко [4], Л. Омельченко [7], Т. Онопрієнко [8], О. Савченко [9] та ін.

Методологія використання веб-орієнтованих технологій в освітньо-навчальній діяльності обґрунтована В. Биковим [1], А. Коломієць [5], М. Лещенко [6], Н. Сороко [10], О. Співаковським [11] та ін.

Поза увагою українських науковців залишилися проблеми використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальній навчальній діяльності учнів початкових класів.

Мета статті: охарактеризувати хід і результати експериментальної перевірки ефективності методики навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів 3–4 класів.

Методи дослідження: теоретичні: комплексний аналіз педагогічної, медичної, психолого-педагогічної, методичної літератури для з'ясування та уточнення термінологічно-категоріального апарату (основних категорій) дослідження, порівняльно-педагогічний аналіз для вивчення зарубіжного досвіду, контент аналіз інформаційних джерел здоров'язбережувальної тематики, аналіз і опрацювання результатів дослідно-експериментальної роботи;

емпіричні: педагогічне спостереження, спостереження, бесіди, відеоспостереження, діагностуючі рольові ігри, розв'язання проблемних ситуацій, педагогічний експеримент для перевірки ефективності методики навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні.

Виклад основного матеріалу. Методика навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів є системою, що функціонально поєднує такі компоненти: цільовий, стимулятивно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, технологічний, оціночно-результативний. Дамо характеристику її структурних компонентів.

Цільовий компонент поєднує мету – навчити вчителів використовувати веб-орієнтовані технології для підтримки здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів, яка деталізується у відповідних завданнях.

Мотиваційно-технологічний компонент поєднує дві складові (наявність зацікавленості й відповідне технологічне забезпечення) та передбачає підвищення професійного й особистого інтересу до можливостей використання веб-орієнтованих технологій для підтримки здоров'я та організації здоров'язбережувального навчання.

Змістовий компонент містить текстову, аудіо-, графічну та відео-здоров'язбережувальну інформацію про методи й форми використання веб-орієнтованих технологій для підтримки здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів.

Операційно-діяльнісний компонент складається з різних видів діяльності, форм і методів їх реалізації.

Результативний компонент відображає сформовану готовність учителів до організації здоров'язбережувального навчання на основі використання веб-орієнтованих технологій.

Дослідно-експериментальній робота передбачала реалізацію навчально-дослідницької програми використання веб-орієнтованих технологій для підтримки здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів, що поєднувала такі етапи: підготовчий; інформувальний; консультативно-тренінговий; функціональний; підсумково-мотивуючий.

Коротко охарактеризуємо хід і результати проведення педагогічного формувального експерименту. На підготовчому етапі для можливості проведення експериментального дослідження були визначені навчальні заклади, які відповідали критерію технологічно-мережного забезпечення, тобто ті, що могли забезпечити за необхідністю вчителів та учнів початкових класів комп'ютерами і доступом до мережі Інтернет. Після домовленості з адміністрацією навчального закладу про проведення експериментального дослідження в початкових класах, робота була

направлена на співпрацю з учителями. Для експериментального дослідження були залучені вчителі, які працюють в початкових класах: класні керівники, вчителі інформатики, фізичної культури, іноземних мов, вихователі груп продовженого дня. У кожному навчальному закладі були відібрані контрольні та експериментальні класи. У цілому для проведення масового експериментального дослідження було сформовано експериментальну групу, до складу якої входило 326 учнів, 48 вчителів, а також контрольну групу, у складі якої було 323 учні, 47 вчителів.

Після визначення експериментальних та контрольних класів розпочалася реалізація методики навчання вчителів, які працювали в експериментальних класах, використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів. Для вчителів експериментальних класів кожного навчального закладу, де проводилося експериментальне дослідження, було проведено семінари і тренінги, на яких детально розглядалися питання щодо організації здоров'язбережувального навчання в початкових класах.

На початку експерименту було визначено недостатній рівень здоров'язбережувальної компетентності вчителів, особливо практичної реалізації організації ефективного здоров'язбережувального навчання та низький рівень аксіологічного ставлення до веб-орієнтованих технологій як засобу підтримки здоров'язбережувального навчання. Однак, слід зазначити, що в ході проведення семінарів та тренінгів вчителі поступово переконувалися в необхідності постійної підтримки ефективної організації здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів і важливості використання для цього веб-орієнтованих технологій.

На заняттях учителям було представлено авторський веб-сайт, який містив мультимедійні матеріали для ефективної підтримки здоров'язбережувального навчання (відеоролики виконання гімнастичних та психо-емоційних вправ, самомасажів; аудіокомпозиції для фонового супроводу гімнастичних та релаксаційних вправ; відеозаставки та відеофільми для зацікавленості учнів під час проведення здоров'язбережувальних заходів; презентації на тему ведення здорового способу життя); надано назву сайту та його електронну адресу (<http://zdoroviedity.wix.com/school>), адресу електронної пошти автора та дані для спілкування в Skype. У ході тренінгу виконувалися вправи щодо знаходження необхідної інформації, електронних навчальних засобів, а також формувались уміння обмінюватись інформацією, отримувати консультування на основі використання електронних соціальних мереж, Skype, блогів, чатів.

Для вчителів були проведені тренінги з метою формування вмінь навчати учнів використання веб-орієнтованих технологій під час виконання здоров'язбережувальних завдань. Зміст здоров'язбережувальних завдань полягав у виготовленні учнями мультимедійних матеріалів (фото, відео)

різноманітної здоров'язбережувальної тематики: виконання різних фізичних вправ (ранкова, зарядка, вправи для постави, для очей тощо), готування страв здорового харчування, проведення вільного часу (прогулянки, рухливі ігри, читання книжок тощо), відпочинок (релаксаційні вправи), заняття в спортивних секціях тощо. Потім самостійно або з допомогою батьків учні обмінювалися зробленими фото-, відеоматеріалами через електронну соціальну мережу Facebook із своїми друзями, однокласниками й учителями.

Також учителі були ознайомлені з іншим видом здоров'язбережувальних завдань, до яких відносилось створення й демонстрація за допомогою веб-орієнтованих технологій презентацій, слайд-шоу, колажів, рисунків здоров'язбережувальної тематики. При виконанні такого виду завдань було рекомендовано вчителям користуватися хмарним сервісом <http://www.prezi.com>, який дозволяє створювати on-line презентації, над якими може працювати ціла група учнів у віддаленому режимі. Після проведення семінарів і тренінгів для вчителів варто відмітити підвищення показників сформованості їх технологічних умінь підтримки здоров'язбережувального навчання.

У період особливо інтенсивної роботи з учителями, який охоплював підготовчий і консультативно-тренінговий етапи реалізації експериментального дослідження паралельно проводився інформувальний етап – робота з батьками учнів. Для цього в експериментальних класах були організовані батьківські збори, на яких батьки були ознайомлені з ходом та змістом експериментального дослідження. На батьківських зборах в кожному класі було сформовано лідерську групу з бажаних батьків та домовлено дату проведення тренінгу для навчання допомагати дітям виконувати здоров'язбережувальні завдання за допомогою веб-орієнтованих технологій, а також співпрацювати з учителями й по можливості з фахівцями.

Так, на консультативно-тренінговому етапі був проведений тренінг для батьків, на якому в середньому з усіх експериментальних класів були присутні 83 % батьків.

Функціональний етап був спрямований на роботу з учителями початкових класів щодо формування в них умінь використовувати веб-орієнтовані технології підтримки здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів шляхом проведення навчально-дослідницьких проектів. Кожний навчально-дослідницький проект стосувався окремого компоненту здоров'язбережувального навчання й реалізовувався за допомогою веб-орієнтованих технологій. Тематика проектів така: «Покровителі ранкової гімнастики»; «Детективне розслідування: Чи потрібні фізкультхвилинки та самомасажі?»; «Операція «Чистий клас – здорові діти!»»; «Мандрівка до країни краси і натхнення»; «У країні смайликів»; «Здорова їжа – здорові діти!»; «Бути здоровим – легко!»; «Мій день»; «Мої вихідні» та «Як я проводжу канікули». Кожний учитель

експериментального класу отримав необхідні методичні матеріали для проведення навчально-дослідницьких проектів та рекомендації щодо використання веб-технологій у здоров'язбережувальному навчанні.

Розглянемо динаміку змін рівнів сформованості ознак кожного критерію до та після проведення дослідження в експериментальній групі (оскільки динаміка змін в контрольній групі була не значною, тому дані не наводимо). Слід зазначити, що формувальний масовий експеримент проводився загально-освітніх навчальних закладах, що на 100 % відповідали вимогам технологічно-мережного забезпечення.

На рис. 1 показано, що в результаті проведеного формувального масового експерименту високий рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності в учителів зріс на 38,9 %, середній рівень зменшився на 20,8 %, низький рівень зменшився на 18,1 %.

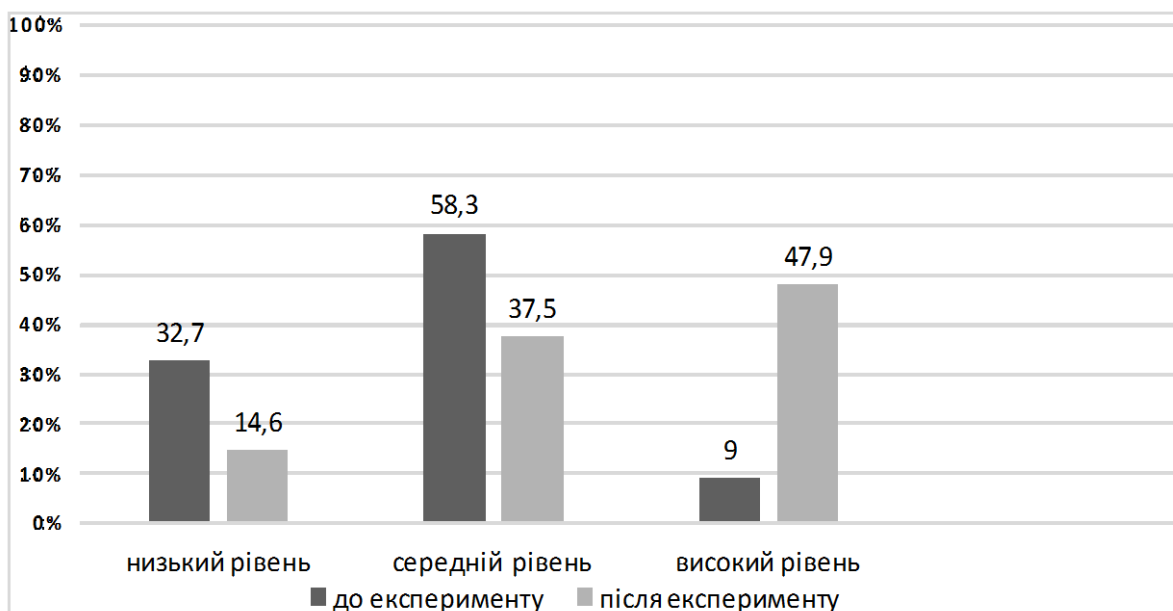

Рис. 1. Динаміка змін розподілу вчителів експериментальної групи за рівнями сформованості-здоров'язбережувальної компетентності до та після проведення експерименту

На рис. 2 показано, що в результаті проведеного масового експерименту високий рівень критерію аксіологічного (ціннісно-спрямувального) ставлення до використання веб-орієнтованих технологій як засобу підтримки здоров'язбережувального навчання в учителів зріс на 45,2 %, середній рівень зменшився на 29,9 %, низький рівень зменшився на 15,3 %.

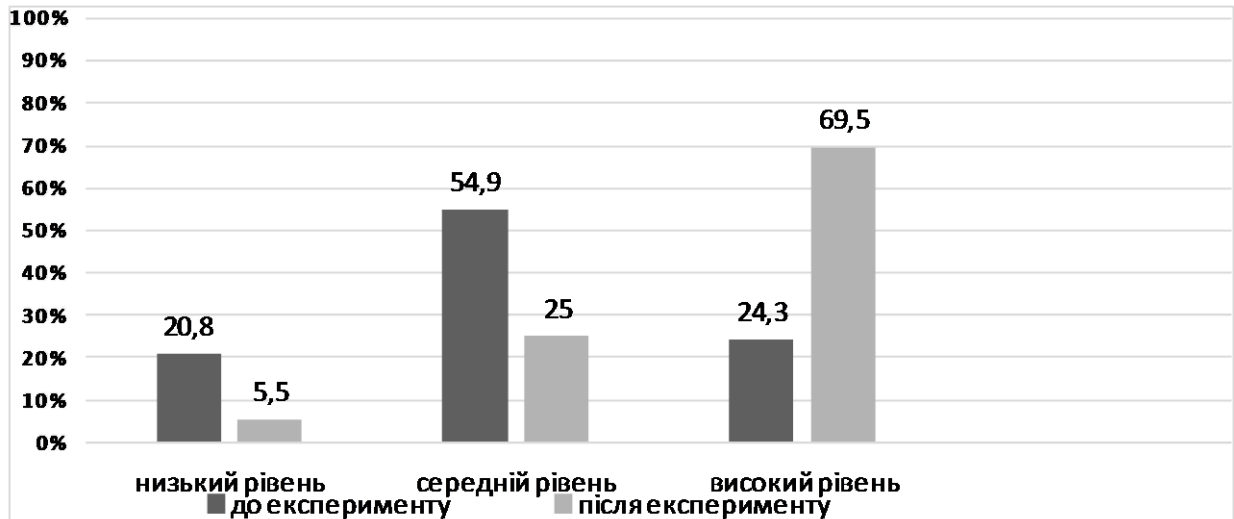

Рис. 2. Динаміка змін розподілу вчителів експериментальної групи за рівнями сформованості аксіологічного (ціннісно-спрямувального) ставлення до використання веб-орієнтованих технологій як засобу підтримки здоров'язберезувального навчання до та після проведення експерименту

На рис. 3 показано, що в результаті проведеного масового формувального експерименту високий рівень сформованості технологічних умінь підтримки здоров'язберезувального навчання в учителів зріс на 32,7 %, а також покращились показники середнього рівня на 37,5 %, а низький рівень зменшився на 70,2 %.

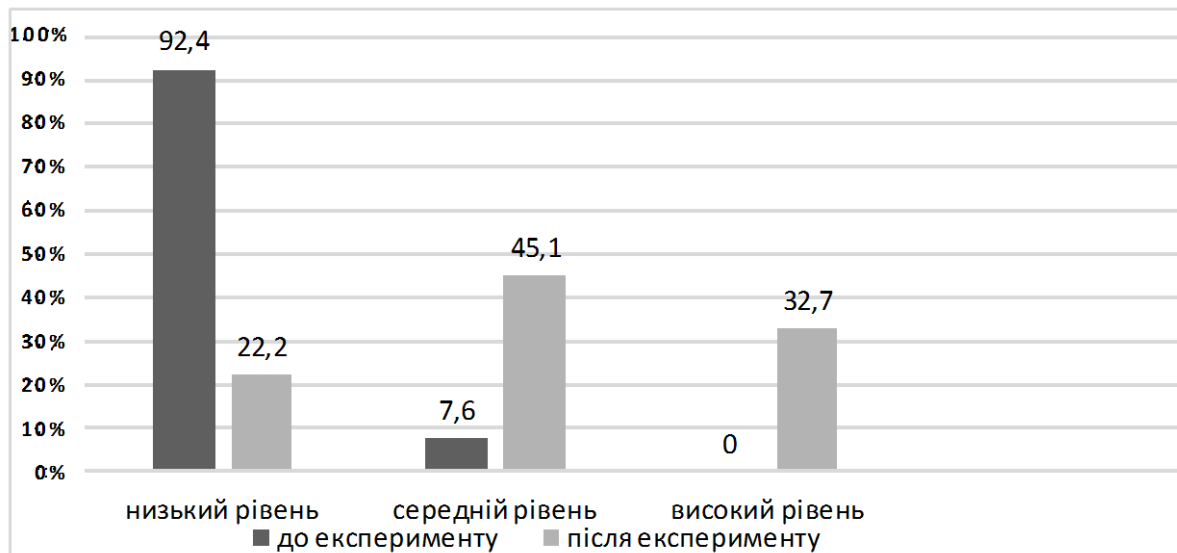

Рис. 3. Динаміка розподілу вчителів експериментальної групи за рівнями сформованості технологічних умінь підтримки здоров'язберезувального навчання до та після проведення експерименту

Отже, аналіз результатів експериментального дослідження показав, що методика навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів дала позитивну динаміку змін показників рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності, технологічних умінь та аксіологічного ставлення до використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальному навчанні вчителів експериментальної групи.

Висновки. Таким чином, було доведено ефективність методики навчання вчителів використовувати веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів, що увиразнилось у сформованості таких умінь: використовувати веб-орієнтовані технології для знаходження, узагальнення й систематизації інформаційних відомостей щодо ведення здорового способу життя й підтримки здоров'язбережувального навчання; використовувати веб-орієнтовані технології для створення авторських здоров'язбережувальних навчальних матеріалів (презентацій, відеороликів тощо); організовувати творчу діяльність учнів щодо створення інформаційних здоров'язбережувальних матеріалів про збереження і розповсюдження особистісного досвіду (тексти, картинки, фото-, відео- та різні види оцифрованих матеріалів), створювати електронні локальні соціальні мережі, учасниками якої є вчителі, батьки, учні, фахівці для обміну, обговорення, дискусій щодо представленого в мережі досвіду, з подальшим внесенням доцільних корекцій у початковий матеріал для організації індивідуального й групового консультування з питань здоров'язбереження учнів та їх батьків; для організації дослідницького здоров'язбережувального навчання у групах; для отримання консультацій у відповідних фахівців із проблем здоров'язбереження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапинський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 2. – С. 3–6. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/502>.
2. Ващенко О. Здоровий спосіб життя – важливий чинник виховання особистості: теоретико-методологічний аспект / О. Ващенко // Початкова школа. – № 4. – 2004. – С. 48–50.
3. Вільчковський Е. С. Система фізичного виховання молодших школярів : навч.-метод. посібник для викладачів та студ. вузів I-II рівня акредитації / Е. С. Вільчковський, М. П. Козленко, С. Ф. Цвек. – К., 1998. – 230 с.
4. Дубогай А. Д. Психолого-педагогические основы формирования здорового образа жизни школьников младших классов : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Дубогай Александра Дмитриевна. – К., 1991. – 371 с.
5. Дудко С. Г. Дидактичні засади формування здоров'язбережувального навчального середовища початкової школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Дудко Сергій Григорович ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2015. – 20 с.

6. Коломієць А. М. Інформаційна культура як системоутворюючий чинник професійної культури вчителя / А. М. Коломієць // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : зб. наук. пр. – 2006. – Вип. 9. – С. 402–409.

7. Лещенко М. Розвиток інформаційно-комунікаційних і медіа компетентностей учителів у міжнародному педагогічному просторі [Електронний ресурс] / М. Лещенко, Л. Тимчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – Т. 38. – № 6. – Режим доступу :

<http://journal.iitta.gov.ua>

8. Омельченко Л. П. Здоров'ятворча педагогіка / Л. П. Омельченко, О. В. Омельченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 205 с.

9. Онопрієнко Оксана Володимирівна Метод проектів як засіб розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Онопрієнко Оксана Володимирівна ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2009. – 20 с.

10. Савченко О. Компетентісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Савченко // Початкова школа. – 2012. – № 8. – С. 1–6.

11. Сороко Н. Використання веб-технологій у професійній діяльності вчителів філологічної спеціальності [Електронний ресурс] / Н. В. Сороко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. – № 1. – С. 33-37. – Режим доступу :

http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2014_1_9

12. Співаковський О. В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі : навчально- методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта» / О. В. Співаковський, Л. Є. Петухова, В. В. Коткова. – 2011. – 267 с.

РЕЗЮМЕ

Ястребов Н. Н. Экспериментальное исследование эффективности методики обучения учителей использовать веб-ориентированные технологии в здоровьесберегающем обучении учащихся начальных классов.

В статье охарактеризованы ход и результаты экспериментальной проверки эффективности методики обучения учителей использовать веб-ориентированные технологии в здоровьесберегающем обучении учащихся начальных классов, является системой, которая функционально объединяет следующие компоненты: целевой, стимулятивно-мотивационный, содержательный, операционно-деятельностный, технологический, оценочно-результативный. Описаны реализацию учебно-исследовательской программы использования веб-ориентированных технологий в здоровьесберегающем обучении учащихся начальных классов, объединившей следующие этапы: подготовительный; информувальний; консультативно-тренинговий; функциональный; итогово-мотивирующий. Представлены результаты педагогического эксперимента.

Ключевые слова: методика, учителя начальных классов, веб-ориентированные технологии, здоровьесберегающее обучения, педагогический эксперимент.

SUMMARY

Yastrebov M. Experimental research of the effectiveness of methods of training teachers to use Web-oriented technologies in healthkeeping education of primary school students.

The article describes the course and results of experimental verification of the effectiveness of methods of training teachers to use Web-oriented technologies to support healthkeeping education of primary school students, which is a system that functionally combines the following components: target, stimulation- motivational, content, operational and activity, technological, estimated-efficient. Experimental work was aimed at

implementation of educational and research program of using Web-based technologies in healthkeeping education of primary school students that combined the following stages: preparatory; informative; consulting and training; functional; final-motivating.

Preparatory stage: identification of schools, classes, teaching staff, students and parents involved in the experiment; design of workshops, trainings, guidelines, aimed at training teachers to use Web-oriented technologies in the organization of healthkeeping education; meeting of teaching staff, approval of the general plan of action; organization of technology-network supply. Informative stage: parents meetings on informing parents about children's participation in healthkeeping educational and research project; formation of a leadership group among parents; informing of specialists in the field of health safety about program of action of the institution. Consulting and training stage: immediate and online consultations; implementation of training; group and individual sessions with teachers, parents of students on the use of Web-based technologies and healthkeeping technologies; accumulation of electronic copyright materials and Internet resources of healthkeeping subjects. Functional stage: training of teachers to realize counseling of students and work with them to implement individual and group educational and research healthkeeping projects using Web-based technologies. Final-motivating stage: summarizing the educational and research projects and outlining the most pressing areas of teaching and searching research.

Analysis of the results of pedagogical experiment showed that the methods of training teachers to use Web-based technologies to support healthkeeping education of primary school students are effective as we received a positive dynamics of changes of healthkeeping expertise, technological skills, and axiological attitude to use Web-based technologies in healthkeeping education of teachers of experimental group.

Key words: *methods, primary school teachers, Web-oriented technologies, healthkeeping education, pedagogical experiment.*